

ОГЛЯДИ РАДЯНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ПРЕСИ ПРО ГОЛОД 1932-1933 рр. В УКРАЇНІ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ “ТРИЗУБ”

Маркова А., студентка групи Юм-62

Протягом останніх двох десятиліть інтерес до вивчення голодомору 1932-1933 рр. як в Україні, так і за кордоном підвищився. Оцінку йому дали міжнародні фахові інституції та вищі органи влади України. У 1988 р. комісія Конгресу США, а наступного року міжнародна комісія юристів на чолі з професором Сандбергом визнали голодомор 1932-1933 рр. геноцидом українського народу. Ця проблема розглядалася Генеральною асамблеєю ООН. Президентом України було видано декілька указів про започаткування Дня пам'яті жертв голодомору, відзначення пам'яті померлих від голоду та визнання голодомору геноцидом проти українського народу. Нещодавно Верховна Рада України дала подібну оцінку цій трагедії.

Вийшло близько 10 всеукраїнських і понад 20 регіональних збірників документів. Незважаючи на посилення інтересу до цієї трагедії українського народу, деякі її аспекти і нині залишаються недостатньо дослідженими. До таких належить питання висвітлення голодомору на сторінках української емігрантської преси, зокрема, тижневика “Тризуб”, що виходив у Парижі протягом 1925-1940 рр., через призму радянської і зарубіжної преси.

Стисло основні тези цієї проблеми можна викласти так:

1. Стан вивчення голодомору 1932-1933 рр. в Україні на сторінках українських емігрантських видань взагалі і паризького тижневика “Тризуб” зокрема є недостатнім.

2. В цілому редакція тижневика “Тризуб” оперативно реагувала на національну катастрофу 1932-1933 рр. в Україні. Ще до її початку публікувалися огляди радянської і зарубіжної преси, які засвідчували катастрофічні зміни на селі внаслідок здійснення терористичними методами хлібозаготівель кінця 20-х - початку 30-х років, винищення заможної верстви українського селянства, примусової колективізації селянських господарств. З наближенням голодомору кількість публікацій про нього зростала.

3. Інформація про становище сільського господарства напередодні і в роки голодомору, про сам голодомор, що подавалася на сторінках “Тризуба”, була достовірною. Основними джерелами її

отримання були радянська преса, рішення радянських і партійних органів, опубліковані виступи керівників країни і республіки, листи від громадян УСРР, свідчення втікачів з СРСР.

4. За тематично-видовою ознакою публікації про голодомор можна поділити на такі групи: передовиці; спеціальні роботи, присвячені загальним питанням політики більшовиків на селі та конкретно голодомору; огляди радянської преси (рубрики “*З життя й політики*”, “*Факти й цифри*”, “*З преси*”); листи до редакції, приватні листи з України, редакційні огляди листів з України, свідчення втікачів з СРСР про голод; звернення, протести, меморандуми уряду УНР, міжнародних й українських комітетів допомоги голодуючим в Україні, українських емігрантських і міжнародних організацій щодо голоду в Україні; оголошення про проведення акцій протесту проти політики більшовиків в Україні та допомоги голодуючим.

Найбільшою за обсягом поданої інформації про голод була рубрика “*Хроніка*”. В ній без коментарів подавалися лише факти про різні сторони життя українців напередодні і в роки голодомору. Абсолютна їх більшість запозичувалася з радянської преси.

5. Огляди радянської і зарубіжної преси про голодомор 1932-1933 рр. на сторінках “*Тризуба*” є репрезентативним джерелом. У тижневику було вміщено матеріали з різних аспектів життя України кінця 20-х - початку 30-х років і про голодомор. Незважаючи на певну ідеологічну спрямованість тижневика, подані у ньому матеріали є достовірними, що реально відображали хід організації штучного голоду не тільки як засобу боротьби з приватницькою ідеологією українських селян, перетворення їх на сільськогосподарських робітників, але і методом політичного упокорення українського села. Саме еміграція вперше звернула увагу на те, що напередодні і під час здійснення колективізації розгортається боротьба з так званим “*українським націоналізмом*” і згортається політика українізації. Публікації про голодомор на сторінках еміграційної преси взагалі й паризького тижневика “*Тризуб*” зокрема, в тому числі й огляди зарубіжної і радянської преси, були найбільш інформативними і повними на той час у світі.

Власенко В.М., к. істор. н., доцент